

Хроника Cronicles

Хроника научне конференције: "Narodni heroji in zvezde. Slavni možje in žene v Sloveniji in Srednji Evropi"/ "Heroes and Celebrities of the Nation. Prominent Woman and Man in Slovenia and Central Europe"

Љубљана 23–25. мај 2012. године

Ширење граница историјског знања, као и оквира проучавања, читања и тумачења историографске грађе процес је за који се може рећи да је обележио развој хуманистичких дисциплина током последњих деценија 20. и прве деценије 21. века. Питања идентитета и културног наслеђа, те питања њиховог односа са тековинама савремене културе представљају кључне речи савремених, најшире схваћених студија културе. Оне веома често подразумевају поновно писање историје, само овог пута је то из другачије перспективе – наиме, из перспективе појединаца, обичних људи, или пак из перспективе културних, а не политичких токова одређене епохе. Потреба за оваквим интелектуалним подухватом посебно је уочљива у државама у којима је током претходног периода дошло до значајних територијалних, етничких, политичких и идеолошких промена, те до успостављања нових система националних и, уопште, културних вредности.

Научна конференција "Narodni heroji in zvezde. Slavni možje in žene v Sloveniji in Srednji Evropi"/ "Heroes and Celebrities of the Nation. Prominent woman and man in Slovenia and Central Europe", одржана у Љубљани од 23. до 25. маја 2012. године, представља истовремено и одраз заинтересованости за културну историју региона цен-

тралне Европе и допринос њеном проучавању. Национална историја сагледа на кроз визуру значајних појединаца, политичара, уметника, или пак слике националне и регионалне културне стварности посматране кроз призми идеализованих, идеологизованих или популарних ликова ТВ серија, романа, цртаних филмова, виртуелних социјалних мрежа, теоријска питања везана за процесе хероизације и стварања *звезда*, као и антропо-политичке анализе херојских ликова из времена владавине социјализма – само су неке од тема радова које су на поменутој конференцији изложили историчари, етнологзи, антрополози и психолози из Словеније, Србије, Мађарске, Аустрије и Чешке.

Прва излагања на конференцији била су посвећена личностима од значаја за историју словеначког народа 18, 19. и прве половине 20. века, као што су: гроф Антон Александер фон Ауершперг, немачки песник, ученик и пријатељ највећег словеначког песника, Франца Прешерна, затим барон Андреј Чеховин, аустроугарски војник и ратни херој, и Иван Хрибар, политички активиста који је 1941. године извршио самоубиство и чија контроверзна биографија и данас доводи у питање хероизацију његовог лика и дела.

Критички осврти на проблеме идеологизације херојских ликова донела су

излагања Јурија Фик Фака и Јоже Худалеса – "Хероји, познате личности и светитељи. Између канонизације и маргинализације" и "Хероји и хероине социјалистичког рада". Подсећање на "заједничке" (југословенске) популарне ликове/хероје било је тема излагања Саре Шпелец, посвећеног Кекецу, једном од најпознатијих ликова словеначке књижевности и лику истоименог ТВ серијала, који су пратили гледаоци већине бивших југословенских република.

Заједничким херојима заједничке историје били су посвећени и радови Ладе Стевановић и Александре Павићевић, у којима су анализирани стратегије посмртне хероизације националних вођа, на првом месту – Јосипа Броза Тита, а затим и постсоцијалистичких *владара*.

О култовима социјалистичких политичких лидера говорио је и Иштван Поведак (Istvan Povedak) (Мађарска), фокусирајући се на личности два мађарска политичара – Јаноша Кадра и Имре Нађа, те на амбивалентна виђења њихових заслуга у савременом друштву Мађарске.

Други део излагања на конференцији био је усмерен на феномене популарне културе, те на анализу и представљање различитих процеса кроз које одређене историјске личности, савременици, па чак и наизглед маргинални актери културе постају иконе времена. Посебно занимљиво било је излагање Дана Подједа, у коме

је аутор презентовао case study о успону једне словеначке певачице, која је "иако не посебно талентована", успела да се нађе у фокусу дела словеначке јавности, и то посебно захваљујући њеној интензивној активности на интернет блогovima и у различитим виртуелним друштвеним мрежама. Треба поменути и занимљиве компарације које је у свом излагању "Велики у Словенији: значајни људи и познате личности у словеначкој науци и популарној музици" изнео Рајко Муршић. Овај словеначки антрополог образложио је тезу о сличностима између листа вредновања достигнућа и евалуације појединачних достигнућа у некој научној области.

Конференција је завршена изузетним излагањем Клауса Отомајера (Klaus Ottomeyer), аустријског психолога: "Мушки херој: од војника до трговинске марке", кроз које је овај елоквентни и искусни истраживач приказао историјски процес промена у креирању пожељних особина мушког хероја.

Организатори конференције – Универзитет у Љубљани (Филозофски факултет и Факултет уметности) и Научноистраживачки центар САЗУ (Inštitut za slovensko narodopisje) планирају публикавање тематског зборника радова презентованих током овог научног скупа. Сматрамо да ће ова публикација представљати значајни допринос културно-историјско-антрополошким студијама региона.

Александра Павићевић